

Početni peníze a početni groše

Do 76. aukce tábořské pobočky jsme dostali velice zajímavou a rozsáhlou nabídku početních penězů a početních grošů. Protože se jedná o zajímavé a v poslední době stále více hledané ražby, věříme, že nabídka uspokojí a doplní sbírky řady numismatiků. Nabídka obsahuje ražby od Ferdinanda I. po poslední a velice hledaný početni groš Leopolda I. a řadu rodových a soukromých ražeb.

Početni peníze nebyly určeny pro běžný oběh, neměly směnnou hodnotu a na jejich ražbu se prakticky nevztahovalo žádné omezení. Poměrně časté dírky, které „znehodnocují“ ražby byly částečně prováděny již v mincovnách, částečně později a sloužily k navlečení na drát nebo šňůrku po ukončení práce, aby nedošlo k jejich ztrátám. Tolik pro malé osvěžení a informace pro začínající numismatiky.

Vládní ražby jsou velmi dobře zdokumentovány v publikaci Josefa Mrštíka: „Vládní početni groše a peníze“, ale u privátních ražeb je stále co objevovat. Pro zajímavost několik údajů o některých majitelích z naší nabídky.

Pol. 1102 Florián Gryspek z Gryspachu (1504 – 1588), vysoký královský úředník. Od roku 1530 byl jako sekretář Ferdinanda I., později královský rada a komorní prokurátor. Za protihabsburského odboje byl vězněn. Postupně získával rozsáhlý pozemkový majetek. Měl 14 synů a 10 dcer. Provedl rozsáhlou rekonstrukci zámků v Nelahozevsi a Kacěřově. Je pohřben s manželkou Rosinou v Kralovicích.

Pol. 1105 Mikuláš Vodňanský z Čažarova byl císařským rychtářem v Kutné Hoře, kde spolu s primátorem Sigmundem Kozlem z Riesenthalu v letech 1594 a 1595 vystavěli budovu svatojakubské školy

Pol. 1119 Radslav Hlavsa z Liboslavi byl v letech 1604-1608 knihvedoucí v Kutné Hoře, později kutnohorský radní a v letech 1618 – 1620 jedním ze čtyř správců mincovny království českého. Roku 1620 byl jmenován kutnohorským císařským rychtářem a roku 1624 kutnohorským primátorem. **Jan Hanuš ze Šaratic** vlastnil na počátku 17. století Chlum na Čáslavsku. Z nepohodlného hradu se přestěhoval do nové tvrze v podhradí. Polovici 17. století rodina nepřežila.

Pol. 1128. Jan Šultys z Felsdorfu (též Jan starší Šultys z Kutné Hory 1560 - 1621). Pocházel ze Slaného a zde působil jako hostinský. Byl měšťan, člen direktoria v době stavovského povstání a jeden z 27 popravených českých pánů Byl popraven jako celkově čtrnáctý a pátý z měšťanského stavu. Podle původního rozsudku měla být hlava přibita na pranýři, rozsudek byl zmírněn a hlava pověšena na městské bráně v Kutné Hoře, kde se na ni zapomnělo a sundána byla až v roce 1724.

Pol. 1132 Bernard Ignác Martinic (1603 – 1685). Byl radou, nejvyšším sudím, komorníkem Ferdinanda III., nejvyšším purkrabím českým a posledním českým místodržícím. Byl nositelem řádu zlatého rouna. Založil slánský františkánský klášter a piaristickou kolej. Prvou manželkou byla **Polyxena Holická ze Šternberka**, druhou Zuzana Polyxena z Ditrichštejna.

Josef Mrštík ve své publikaci **Vládní početní groše a peníze** podává vyčerpávající informace sběratelům v soupisu ražeb vládních žetonů podle jednotlivých panovníků a podle vládních mincoven od Ferdinanda I. až po poslední početní groš Leopolda I. z roku 1662.

Ukázka sčítání na línách gr. poč.

	fop	Grošů	Denárů
tisícey:	—●—	X	X
stovky:	—●—●—●—		
padesátky:	—●—		
desítky:	—●—	—●—	
pětky:	—●—		
jednušky:	—●—●—●—	—●—	—●—
diční facit:	1368 fop	11 gr.	1 denár

Početní "žetony" sloužily k počítání na jednoduchém stolním počítadle, nazývaném "abakus".

Na lící straně žetonu byla obvykle umístěna iniciála panovníka a letopočet, na rubu český zemský znak. Opisy byly české a německé. České vládní žetony dělíme na početní groše a početní peníze. Měděné početní žetony byly raženy v mnoha variantách, v různé hmotnosti i rozměrech (obvykle 2,5 gramu; 22 mm) - ukázky ražeb:

Seznam vládních ražeb mincovny Budějovice:

Maxmilian II.	Gebhart	poč. peníz 1577
Rudolf II.	Schönfeld	poč. peníz 1578, 1583
	Mattighofer	poč. peníz 1586, 1587, 1588, 1589, 1592, 1597
		poč. groš 1582, 1584, 1585